

טוהר החשק: מוזיאון הסקס הישראלי

אלה בר גיא עוד זוכרת את הימים שבהם לימדה את הבנים על שפיכה. היום, בגיל 81, היא מסתערת על אתגר חינוכי חדש: הקמת מוזיאון הסקס הראשון בישראל בקיבוץ צרעה

ליאת שלזינגר | 11/12/2009 17:00

אלה בר גיא. כמה אנשים באמת מסוגלים להגיד מה הם רוצים במיטה? צילום: אריק סולטן

בוקר חמישי, צרעה. עוד יום שגרתי בקיבוץ המנומנם. מרבית חברי המשק מתנהלים בעצלתיים יחסית לשעה המתקדמת - תכף ארוחת צהריים - אבל בבית של שניים מהם האקשן כבר מזמן בעיצומו. סידורים אחרונים, הזזת חפצים, הנחת עוגיות על צלוחיות חרסינה. אלה ואורי בר גיא, ממייסדי הקיבוץ, נערכים לבוא האורחים. אלה: "אורי, קדימה, לעזוב את המחשב". אורי: "למה?" אלה: "יש לנו אורחות. לך יש בחורה בחדר, ולי יש בחורה בחדר. כיף כיף כזה, נו תבוא". אורי: "הו, זה באמת כיף". אלה: "שתי צעירות כאלה ומושכות". אורי: "אני בא, אני בא."

אבל רגע, אחר כך אפשר להתחלף? האורחות המדופלמות (כותבת שורות אלה ובמאית שעורכת בימים אלה סרט על הקיבוץ) מצחקקות במבוכה. אנו עומדות בסלון בין הספרים הרבים והעיתונים שנערמו בצד. כל אחת שותה בלגימות מהירות את גזוז הלימון שלה. בני הזוג בר גיא כבר חגגו יום הולדת 81, ועדיין אוהבים להסתלבט על האורחים. אלא שהפעם בכלל לא נראה כאילו הם מתבדחים.

זאת הפגישה השנייה שלנו. בר גיא מתיישבת במרפסת העץ, על השולחן העגול ערימות של דפים מסודרות במגדלים שונים. "ששש... כל הדפים צועקים אליי. אני שומעת אותם אומרים לי, 'תטפלי בי! תטפלי בי קודם'. אויש, יש לי כל כך הרבה משימות". היא נשענת אחורה בחיך, מחבקת את כוס הקפה בשתי ידיים.

זה לא יהיה מגעיל

אלה ימים עמוסים עבור בר גיא, מטפלת ומומחית לחינוך מיני, אימא לארבעה ילדים, סבתא ל-13 נכדים וסבתא רבה לארבעה נינים. בין הרצאות לפגישות, בין טלפונים להתרוצצויות, היא שוקדת כעת על הגשמת חלום חייה: הקמת מוזיאון הסקס הראשון בישראל. "כשהמוזיאון יקום אני סוף-סוף אנוח, אשחק עם הנכדים, כל מה שרוצים ממני, אבל לא דקה אחת קודם". בינתיים נראה שכל העיסוקים האחרים מחווירים לעומת הניצוצות שנדלקים בעיניה כשהיא מתארת את אחד החדרים במוזיאון העתידי.

"או קיי, אז חשבתי לבנות דגם", היא פורסת את חזונה. "זה יהיה חדר בצורת רחם גדול שאנשים נכנסים אליו כמו זירעונים ודורכים על חומר חלק כזה, שמתחלק. אפשר יהיה גם למשש ולהרגיש את המקומות החשובים. אני ראיתי את זה במוזיאונים אחרים, יש

דגם של הלב, ושל המוח, אז למה שלא יהיה אחד של הרחם? זה לא יהיה מגעיל וברמה של איכס, תסגור את החנות. את מבינה? זה יהיה

בצורה לימודית, אבל לא ריגושית. את זה תעשו בבית. שלא יבואו להשתגל לי בתוך העסק".

משימה לא פשוטה. להקים מוזיאון בישראל, על אחת כמה וכמה את מוזיאון הסקס העברי הראשון. ליצור מסגרת מעוררת השראה, פתיחות וליבידו, אבל כזו שתישאר חינוכית. מי שמפנטז על מוזיאון סקס סטייל ברצלונה עם ויברטורים מרקדים וצעצועי סאדו מאזו, מוטב שיקפוץ לחנות המין הקרובה לביתו. לא תמצאו כאן גם תלבושת אותנטית של קורטיזונה או פסל של קוף אוחז באיבר מין עצום, כמו במוזיאון הארוטיקה בפריז. מצד שני, מבטיחה בר גיא, אין ספק שהמבקרים בצרעה הולכים ליהנות. וכן, יהיו הפתעות.

תסכימי איתי שצרעה זה לא בדיוק המקום הכי סקסי בעולם.

"למה לא? אני מניסיוני יודעת שבמקום שבו המקדש יקום לשם יגשו האנשים. אי אפשר לבנות עוד מקדש בתל אביב. שיקום המוזיאון במקום המפגש של שמשון ודלילה. שם בהחלט היה מין ואהבה, לא? אומרים שהיה די סוער".

לפני שלוש שנים השיקה בר גיא את העמותה להקמת המרכז למיניות האדם ומשפחתו ובחודשים האחרונים היא חברה לאדריכלית ג'ויס אורון, שתתכנן את המבנה שיוקם בקיבוץ. השטח למוזיאון כבר הוקצה על ידי המועצה המקומית. כעת עמלות השתיים על גיוס תרומות, מרכזות את תשתית המחקר ומשרטטות את הקווים לאחד מהמרכזים השאפתניים שנראו בישראל. מוזיאון הסקס, על פי התוכנית, יהווה חלק ממתחם שיאכלס מרכז מחקר אקדמי, ספרייה וחדרי טיפול שבהם יקיימו מומחים מפגשי ייעוץ פרטיים. בין היתר, יוצגו במקום פריטים ומחקרים בנושאי סקס, משפחה, נטיות מיניות והיסטוריה של החיזור.

"לא רציתי שזה יהיה משהו וירטואלי, למרות שאני יודעת שזה מאוד אופנתי היום", אומרת בר גיא. "אני יודעת שאנשים חושבים שכשנכנסים לחדר בצורת רחם כולם מתחילים לצחוק. אבל משהו מזה כן נכנס פנימה. זה לא רק אני יושב מול המחשב, זאת חוויה שלמה. השאיפה שלי היא שיהיה בארץ מקום שדברים ייפגשו בו אחד עם השני. המוזיאון הוא לב המפגש".

למה בכלל צריך מוזיאון סקס בישראל?

?סקס זה משהו שמשותף לכל בני האדם, אבל אנשים לא יודעים איך לדבר על סקס. יש לשון גסה ויש לשון רחוב. יש רמיזות, ויש טאבוים ויש קללות. אבל גבר ואישה, כמה מהם מסוגלים לדבר על מה שמתרחש להם מול העיניים? במיטה שלהם עצמם? כמה מסוגלים לבקש את מה שהם באמת רוצים מהבן זוג שלהם? נשים לרוב לא אומרות מה הן רוצות כי הן לא רוצות שחלילה הגבר שלהן יעלב ויחשוב שהוא לא טוב במיטה. זאת בעיה אמיתית".

"טוב", מעירה אורון בחיך, "אצל גברים זה נורא פשוט. יש בדיוק מקום אחד וזהו, זה לא מסובך כמו אצל הנשים". בר גיא מהנהנת בהסכמה: "המוזיאון עוסק במיניות, אבל ברור שיהיה בו הרבה סקס. לכולם יש ישות מינית, מה הם עושים עם זה? זאת כבר שאלה אחרת. אחת מהמטרות של הקמת המוזיאון היא יצירת שפה שבה אפשר לדבר על הכול".

את יודעת שסקס, בלי להפחית מערכו, הוא לא הכול בחיים.

"סקס הוא ביטוי לתקשורת בין שניים. יש סקס שהוא של היחיד, שלך עם עצמך, ואז שיהיה לך לבריאיות ותיהני. אבל מין בין שני אנשים הוא צורת התקשורת הבסיסית ביותר. אם סקס משפיע על תקשורת, אז צריך שהמוסדות יתחילו להכיר בחשיבות של הסקס. משקיעים מאמצים בקליטה של העלייה האתיאופית למשל, אבל אף אחד לא טורח לדעת מה קורה בחדר המיטות שלהם. כאילו מתעלמים לגמרי מהעובדה שחיי המין משפיעים על החיים בכללותם. ואחר כך מתפלאים שיש רציחות של נשים על ידי הבעלים שלהן. אבל למה שמשרד הפנים ידבר על סקס? חס וחלילה. אני אומרת שאם נסתכל מקרוב על חדר המיטות נוכל לקבל הרבה מאוד תובנות על תרבות של אנשים. אני חושבת שזו תפיסה חדשה שיכולה לקרב אנשים ויכולה להקרין החוצה. אם נעבוד על הסקס אולי גם נצליח לפתור בעיות פוליטיות".

ללמוד מלקחי הקונדום

הדגש במרכז יהיה על יצירת שפה מינית ואווירה אינטימית, במטרה לעודד את השיח על הדברים הפרטיים ביותר. גם אלו שמביכים אותנו. בר גיא, שהייתה מנהלת היחידה לחינוך מיני במשרד החינוך בשנים 1985-1992, סבורה שאין טעם לחכות לתמורות חברתיות שהופכות

סוגיה מינית מטאבו מוחלט לנושא שיחה ליד הברזייה.

"הקונדום, למשל, קיבל 'הלבנה' בגלל האיידס", היא מזכירה. "כתבנו את התוכנית החינוכית הראשונה בנושא. זו הסיבה היחידה שהצלחנו להטמיע את הקונדומים בתודעה של בני הנוער. היום אף ילד לא מתבייש להוציא את המילה הזו מהפה. זה ברור לגמרי שצריך להשתמש בקונדום ואין בכך שום בושה. אבל זה לא היה כך בעבר".

אנחנו חיים בעידן אחר היום. ילדים חשופים לפורנו באינטרנט, סקסולוגים מיעצים בטלוויזיה, דימויים פורנוגרפיים שוטפים אותנו מכל פינה. נשאר בכלל על מה לדבר?
"מדברים, בטח מדברים, אבל לא אומרים מה שבאמת רוצים להגיד. נניח אישה הולכת לרופא ומתלוננת על כאבי גב. הוא ישלח אותה לצילומים והפניות, אבל יכול להיות שלאותה אישה כואב הגב משום שיש לה גבר שהיא נרתעת ממנו בזמן יחסי המין והוא ממש שובר לה את הגב. יש מקרים כאלה. הרופא בחיים לא ישאל אותה שאלה כזאת, כי הוא מתבייש. והיא לא תספר כי היא מרגישה לא נוח. למה לא בעצם? בדיוק במקומות החשופים האלה אני רוצה להאיר את האור".

שלושה עשורים מפרידים בין יוזמת מוזיאון הסקס לאדריכלית הפרויקט, אבל החיבור בין שתי הנשים היצריות האלה מטשטש את כל הפערים. אורון (55) גדלה באורוגוואי, עלתה לישראל ופילסה את דרכה בעולם אדריכלות של גברים. היא התגרשה מבעלה ומגדלת היום את שני ילדיה יחד עם בן זוגה הנוכחי מרסלו. (אנחנו עדיין בשלב של ההתאהבות, יש זיקוקים, זה רומנטי, זה נפלא). בר גיא, לעומתה, נולדה בירושלים, הכירה את אורי בכיתה י"א והתגייסה עמו לפלמ"ח. כבר 60 שנה הם נשואים ועוד לא רבו אפילו פעם אחת.

במשך שעות הן מדברות בלהט על ילדים, זוגיות, עבודה, וכמובן על סקס. גם הגבר בבית רוצה להשתתף בשיחה, לפחות להאזין. אולם ברגע שהוא מתיישב לידנו בנושליםנטיות, ממחרת אשתו לסמן לו את גבולות הגזרה. "אורי, אני אוהבת אותך מאוד, אבל עכשיו אתה אוטו", אומרת בר גיא ומפריחה לאוויר נשיקה בזמן שהוא כבר סוגר מאחוריו את הדלת.

הן עובדות יחד בשיתוף פעולה הדוק, מסרבות להגדיר את המוזיאון כמיזם פמיניסטי או לראות את עצמן ככאלה. "אני התחתנתי עם המורה שלי לפיזיקה מהטכניון", מספרת אורון. "הייתי בת 20. מאז התגרשנו, ולקח לי הרבה זמן למצוא משהו שמתאים לי. מישהו שאיתו אני לא צריכה לוותר על הדברים שחשובים לי. היו לי בני זוג שלא אהבו את העבודה שלי ואמרו לי חד וחלק 'אני רוצה שתהיי בבית'. זה לא מתאים לי. אני אתן לך עוד דוגמה: עבדתי במשרד אדריכלות כמה שנים וכשרציתי שותפות, הבוסים שלי אמרו לי 'עזבי'. זה לא יעניין אותך. יש לך ילד בבית. בשביל מה את צריכה את זה?'. אז החלטתי לעשות תרגיל חברתי עם עצמי ופתחתי משרד משלי".

דווקא נשמע כמו מהלך פמיניסטי לתפארת.

"אני לא אוהבת את ההגדרה הזו, פמיניסטית. יש לזה קונוטציה כל כך לוחמנית ואני לא כזאת. אני בדרך שלי. אדריכלות זה מקצוע מאוד גברי. אנחנו מתכננים, אבל אנחנו גם אחראים על הבנייה. והפעלים מה? הם יעשו מה שאישה אומרת להם? תשכחי מזה. היה להם הרבה קושי לקבל ממני סמכות. אם הייתי מגיעה עם העובד הכי זוטר שלי, הם היו פונים אליו ולא אליי, אפילו שזאת החברה שלי. אז פשוט התחלתי להגיע לבד. ככה אין להם מישהו אחר לדבר איתו. ככה זה, ככל שהם לא האמינו בי, אני רציתי את זה יותר. אני שמחה שאני עובדת עכשיו על פרויקט כמו מוזיאון סקס. זה אחד מהדברים החשובים שיוצא לי לעשות".

וגם אחד הנועזים.

"כן, כששמעתי על המוזיאון זה ישר עניין אותי. אני חייבת להודות שמעולם לא ביקרתי במוזיאון סקס. את יודעת, היו דברים יותר מעניינים, מוזיאון היסטוריה, למשל. אבל היום? בטח שהייתי הולכת למוזיאון סקס. זה מאוד מעניין אותי. אני מרגישה שאלה מלמדת אותי הרבה על עצמי".

כבר התחלת לגלגל בראש מודלים?

"אני מתמחה במבני ציבור, מגורים ותוכניות בינוי ערים. החלק שלי בתור האדריכלית של הפרויקט, הוא למצוא את הביטוי הפיזי והנוח למה שאלה רוצה. לא נעשה משהו מאוד בוטה.

אנחנו מתכננות שיבואו אנשים מכל המגזרים למקום הזה, גם חרדים, לדוגמה. המטרה היא שהם יבואו לכאן וילמדו, החושניות עצמה מתרחשת בבית".

האדריכלית ג'ויס אורון. מעולם לא ביקרתי במוזיאון סקס צילום : אריק סולטן

נישוקים מהפלמ"ח

כבר 60 שנה שבר גיא מתמחה בנושא החינוך מיני. את הקריירה שלה החלה בגיל 20, עם תפקיד יוצא דופן בארץ ישראל של שנות הארבעים: מדריכת מיניות בפלמ"ח. "הדרכת ילדים בני 16 ויצאנו יחד למחנה עבודה", היא משחזרת, "ומה לעשות שבמחנה עבודה יש רומנטיקה, ויש אהבה ויש נישוקים. מה גם שהבנות היו במחזור והן לא ידעו מה לעשות עם עצמן. היו כאלה שלא הצליחו להסתדר והבנים היו צוחקים עליהן. אז עשיתי להן שיחה והסברתי להן איך זה עובד. ומה לעשות שגם לבנים קורים דברים שהם לא מצליחים לשלוט עליהם. קוראים לזה שפיכה, נכון? אז כדאי שיירגעו".

30 שנה אחר כך פגשה במקרה את אחד התלמידים, ובפיו שאלה שניקרה במוחו הרבה יותר מדי זמן. "פתאום, אחרי כל השנים שהוא חיכה עם השאלה הזו, הוא אמר לי 'הסברת לנו כל כך יפה על הווסת ואני עד היום לא מבין למה לא תורמים את זה לבנק הדם?'. בר גיא צוחקת וממהרת להרגיע, "אחר כך הוא פתר את זה".

פעם, בימים ההם, היא עוד ניסתה לענות על הרבה שאלות עם מעט מאוד תשובות. "זה היה יותר לימוד משותף. אני בעצמי לא ידעתי הרבה מהדברים שהם שאלו אותי עליהם. התחלתי לכתוב את הדברים על פיסת נייר, ושלחו אותי ללמד את שאר הכיתות. לא עלה בדעתי לבקש רשות הורים".

כך נולדה "התוכנית המינית של אלה", שליוותה אותה לאורך כל חייה המקצועיים. תחילה בבתי ספר, בהמשך במשרד החינוך ואחר כך כיושבת ראש האגודה לתכנון המשפחה. בשנות החמישים - בבית הספר שבו לימדה בבית שמש כשעוד הייתה מעברה - היא גילתה שיש בנות 'שנפצעות ושותתות דם כל חודש, אבל לא מעיזות לספר דבר להורים שלהן'. כשהגיע לצרעה ההומו הראשון, סברו חברי הקיבוץ שהוא מסוכן מפני שאינו יכול להגיע לסיפוק מיני. כשכולם הגיבו בזעזוע, בר גיא חיפשה הסברים.

אלה ואורי בר גיא רפרדוקציה

"אני נורא נאיבית ובאופי שלי אני מאוד קשובה. אני שומעת את הדברים שלא מדברים עליהם אבל מצד שני הם בוערים בעצמות. אני מרגישה את זה בכל מקום ורואה על אנשים כשהם מתפוצצים עם זה. עם השנים למדתי כי הבין תרבותיות היא זו שמבדילה בינינו, היא המפתח שמחבר את הכל. אני לא יכולה ללמד מישהו מה לעשות בלי לדעת מאיזה רקע הוא מגיע, אני

קודם כל צריכה ללמוד אותו וביחד איתו להגיע למילה הנכונה, לפתרון".

היום, ביחד עם הרב נתאי מלמד, היא גם מעבירה סדנאות גישור בנישואים לזוגות חרדים. במשך השנים, כשאת המילה סקס עוד הסו מלהזכיר בפומבי, הקפידה בר גיא לאתגר את המוסכמות המקובלות ולדבר על הכול בפתיחות והומור. אחד הקשיים הגדולים, גילתה במהרה, היה להדוף את התגובות הסרקסטיות שהגיעו לפעמים גם מעמיתיה לעבודה. "כשהייתי מנהלת היחידה לחינוך מיני במשרד החינוך היו מתלוצצים על זה הרבה. זה היה נושא מאוד לא מדובר. זה היה מביך, אז בעיקר היו צוחקים עליי. הרבה פעמים במשרד החינוך התייחסו אליי בזלזול. "יש לך איזו שאלה מיוחדת לאלה? היו אומרים לאנשים שנכנסו למשרד וצוחקים. זה היה מעליב אותי. עם תגובה שלילית יותר קל לי להתמודד מאשר עם הציניות".

בעלה אורי היה שותף מלא לדרך. אהובי נעורים שנשאר מאוהבים גם בגיל 80, שניים שיוכלו לחלק לבאי המוזיאון כמה טיפים לשימור חיי הנישואים. "אם יש זוגיות יפה אפשר להפוך את העולם", היא אומרת. "כבר בגיל 16 התאהבתי באורי ומאוד התחנפתי אליו, אני לא יודעת אם הוא בכלל יודע עד כמה התאמצתי כדי להשיג אותו. הוא היה בחור כזה נחמד, מאוד פופולארי וצנוע. בסוף הפכנו לזוג למרות שאימא שלי הייתה אומרת לו 'לך הביתה' בכל פעם שהיא ראתה אותו. אני זוכרת שהיינו יושבים על ספסל ומדברים. בהכשרה של הפלמ"ח כבר החזקנו ידיים. היינו בלתי נפרדים. הפעם הראשונה שראיתי אותו בוכה היה כשלא בחרו אותו לפעולה של הפלמ"ח. ואז הרי אסור היה לגברים לבכות".

איך שומרים על האש אחרי כל כך הרבה שנים?

?אני מלכת החוסר שגרתיות והוא מלך השגרה. אני אוהבת לבכות בסרטים רומנטיים וקיטשיים והוא אוהב את ערוץ ההיסטוריה. אבל אנחנו באים אחד לקראת השני. כשהוא למד וטרינריה, היה לי כל כך חשוב שהוא יצליח, שעד היום כשהטלפון מצלצל אני בלחץ כי אני חושבת שאולי מדובר בפרה עם צניחת רחם שהוא צריך לרוץ ולטפל בה. כשאני למדתי, מה הוא לא עשה בשבילי? הוא מצוי בכל הדברים שלי, אין דבר אחד שהוא לא יודע. הוא החבר הכי טוב שלי".

ומן הסתם אתם גם מדברים על הכול כולל הכול.

"טוב, האמת שאני לא התלמידה הכי טובה של עצמי. פתיחות, שמיחות, אני יודעת מניסיון כמה שזה קשה. אבל אני כל הזמן לומדת ואני פתוחה להכל. בסופו של דבר, אין הרבה הפתעות. האמת המובנית היא שהצרכים שלו הופכים להיות הצרכים שלי. נכון שאני לא אומרת לו בדיוק כל מה שאני רוצה במין, אבל לפחות אני מודה שאני בתהליך למידה. זה עדיף מאשר להגיד שאתה כבר יודע את כל מה שאתה צריך. הכי חשוב זה שתהיה שפה משותפת. דברו על הכל".

הסנדלר הולך יחף?

"ככה זה בית. הכול תמיד שונה בתוך הבית".

ומחוץ לבית, מה תיעצי לזוגות ותיקים שיש להם בעיות בחיי המין?

"אין מה לעשות, צריך לעבוד על המין. לדבר. הדבר החשוב זה שאסור להפסיק ללמוד על דברים התפתחותיים. יש מין בגיל 16, מין בגיל 25, ומין בגיל 81. דברים משתנים. יש ירידה בלהט המיני בגיל השלישי ויש עלייה בצורך בקרבה הפיזית, בנגיעות. חיבוק. לפעמים יש איזה זקן שרואים אותו כל הזמן חוזר למרפאה ולא מבינים מה הוא רוצה כל פעם. הם לא מבינים, אבל אני מיד רואה. הוא בא לקבל זריקה כדי שהאחות תחזיק אותו ביד. זה הכל. הוא פשוט צריך קצת חום".

http://www.nrg.co.il/online/55/ART1/976/605.html#after_maavaron

רוצה לקבל את כל המבזקים של **nrq מעריב** לסלולרי שלך? לחץ כאן

סגור